

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZEBRZYDOWICE NA LATA 2018-2024**

Zebrzydowice 2018

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. PODSTAWY PRAWNE ORAZ ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM, A TAKŻE UWANKOWANIAM I REGIONALNYMI I LOKALNYMI	5
1) Ustawodawstwo krajowe	5
2) Zgodność z dokumentami programowymi	6
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY ZEBRZYDOWICE	7
4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY ZEBRZYDOWICE – CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW	8
1) Skala i rodzaje problemów społecznych	8
2) Ubóstwo	10
3) Bezrobocie	11
4) Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.	12
5) Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	16
6) Przemoc w rodzinie	21
7) Alkoholizm	22
5. DIAGNOZA – OCENA I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW – BADANIA ANKIETOWE	25
6. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	33
7. ANALIZA PROBLEMÓW W PRZYSZŁYM OKRESIE.	34
8. ANALIZA SWOT	36
9. MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	39
1) Misja polityki społecznej Gminy Zebrzydowice.	39
2) Cele strategii	40
10. ZAKOŃCZENIE	53
11. SPIS RYSUNKÓW	54
12. SPIS TABEL	56

I. WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi lokalny element polityki społecznej państwa. Jest dokumentem, który określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W myśl art. 16b cytowanej ustawy strategia winna zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowanych
  - d) wskaźników realizacji działań.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2011 -2017 nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmacnianiu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Niniejsza Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Zebrzydowice oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, wsparcia specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej jak i grupowej, rozwoju świadczeń rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrożenie oraz monitoring i nadzór nad realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Zebrzydowice.

Przyjmując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zebrzydowice na lata 2018 - 2024 władze Gminy Zebrzydowice podejmują obietnice aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców gminy w przewyciężaniu problemów społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla wszystkich mieszkańców oraz osób chcących związać swoje życie osobiste i zawodowe z Gminą Zebrzydowice.

II. PODSTAWY PRAWNE ORAZ ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM, A TAKŻE UWANKOWANIAM I REGIONALNYMI I LOKALNYMI.

1. Ustawodawstwo krajowe.

Jak wskazano na wstępie obowiązek opracowania strategii wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2014 o pomocy społecznej, gdzie działanie to zostało sklasyfikowane jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Poza wskazanym zapisem Strategia zgodna jest z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową oraz samorządową określone obowiązki. Działania określone w strategii opierają się na postanowieniach takich krajowych aktów prawnych jak:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 poz. 1566);
- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 poz. 1952);
- 3) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 489);
- 4) ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 poz. 1860);
- 5) ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. 2017r. poz. 2092);
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016r. poz. 1828);
- 7) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2017r. poz. 1851 ze zm.);
- 8) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 623);
- 9) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065);
- 10) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1938);
- 11) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487);
- 12) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 13) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r. poz. 783);

14) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832)

15) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2017r. poz. 1851);

2. Zgodność z dokumentami programowymi.

Poza obowiązującymi, krajowymi aktami prawnymi Strategia wpisuje się także w istniejące dokumenty programowe na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- 1) Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- 2) Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020;
- 3) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- 4) Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- 5) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- 6) Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020;
- 7) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”;
- 8) Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020;
- 9) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim ma lata 2007-2020;
- 10) Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do roku 2020 .

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY ZEBRZYDOWICE

1. Położenie geograficzne.

Gmina Zebrzydowice jest gminą wiejską, położoną w południowej Polsce, na terenie województwa śląskiego, powiat cieszyński, nad rzeką Piotrówka, w bramie Morawskiej.

2. Obszar

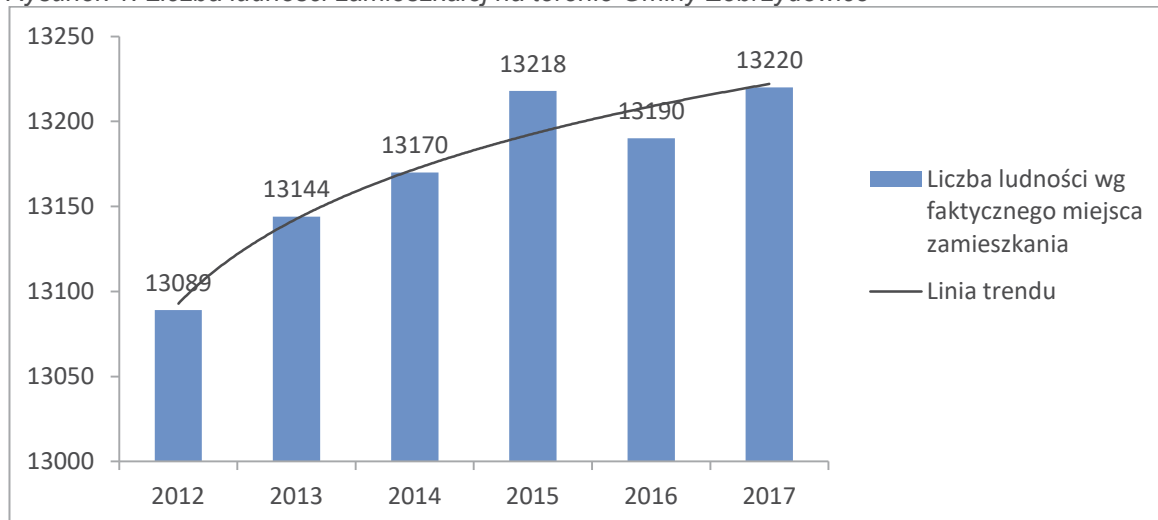
Powierzchnia gminy wynosi 41,68 ha i zajmuje 5,7% powierzchni powiatu cieszyńskiego. W skład gminy wchodzi cztery miejscowości:

- 1) Zebrzydowice,
- 2) Kończyce Małe,
- 3) Kaczyce,
- 4) Markłowice Górne.

3. Demografia.

W roku 2017 (wg stanu na dzień 30-06-2017r) liczba ludności zamieszkującej w gminie Zebrzydowice, wg danych GUS wyniosła 13 222. Pomimo nieznacznego wahania w roku 2016 dominuje trend rosnący, jeżeli chodzi o liczbę ludności w latach poprzednich, co przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 1. Liczba ludności zamieszkałej na terenie Gminy Zebrzydowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY ZEBRZYDOWICE – CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW:

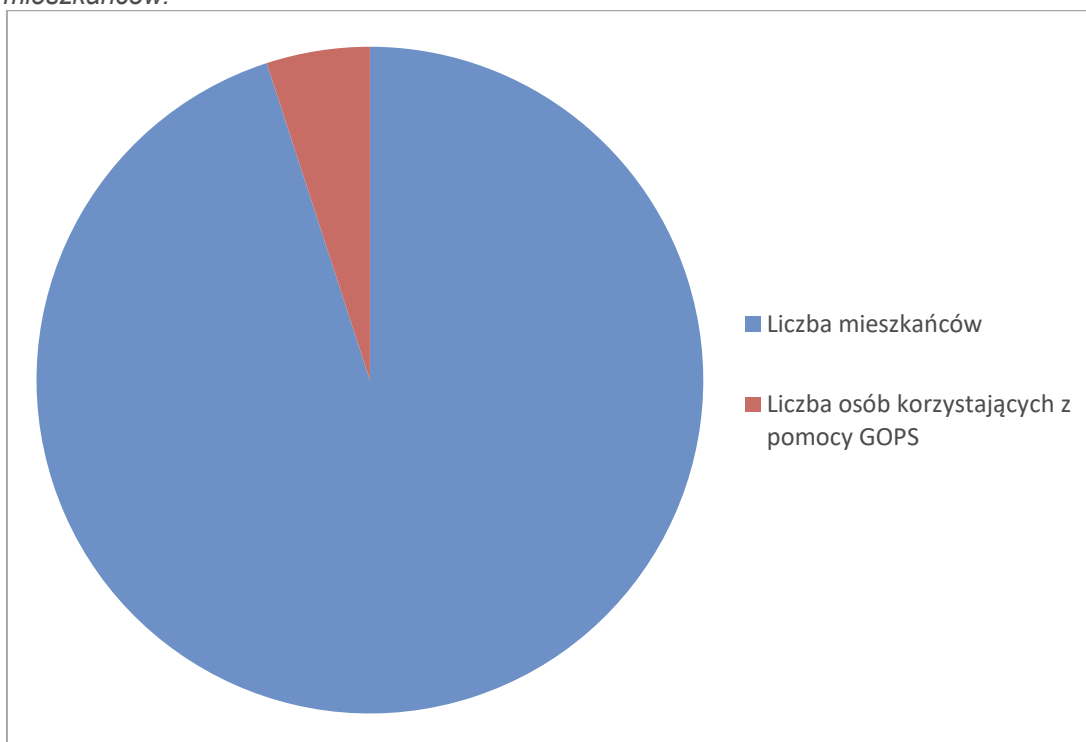
1. Skala i rodzaje problemów społecznych.

Część mieszkańców w konsekwencji licznych zmian zachodzących w sferze polityki gospodarczej i społecznej oraz w wyniku zdarzeń losowych, doświadcza w różnym stopniu problemów życiowych o różnym nasileniu, których rozwiązania poszukuje m. in. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach.

Wg stanu na koniec roku 2016 Gmina Zebrzydowice liczyła 13190 mieszkańców (dane GUS). W tym okresie z pomocy społecznej korzystały 283 rodziny liczące łącznie 696 osób co stanowi 5,27 % ogólnej liczby mieszkańców.

Poniższy wykres przedstawia proporcję liczby osób korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców.

Rysunek 2. Proporcja osób korzystających z pomocy społecznej od ogólnej liczby mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdanie MPIPS-3

Liczbę rodzin objętych pomocą ośrodka w latach poprzednich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach.

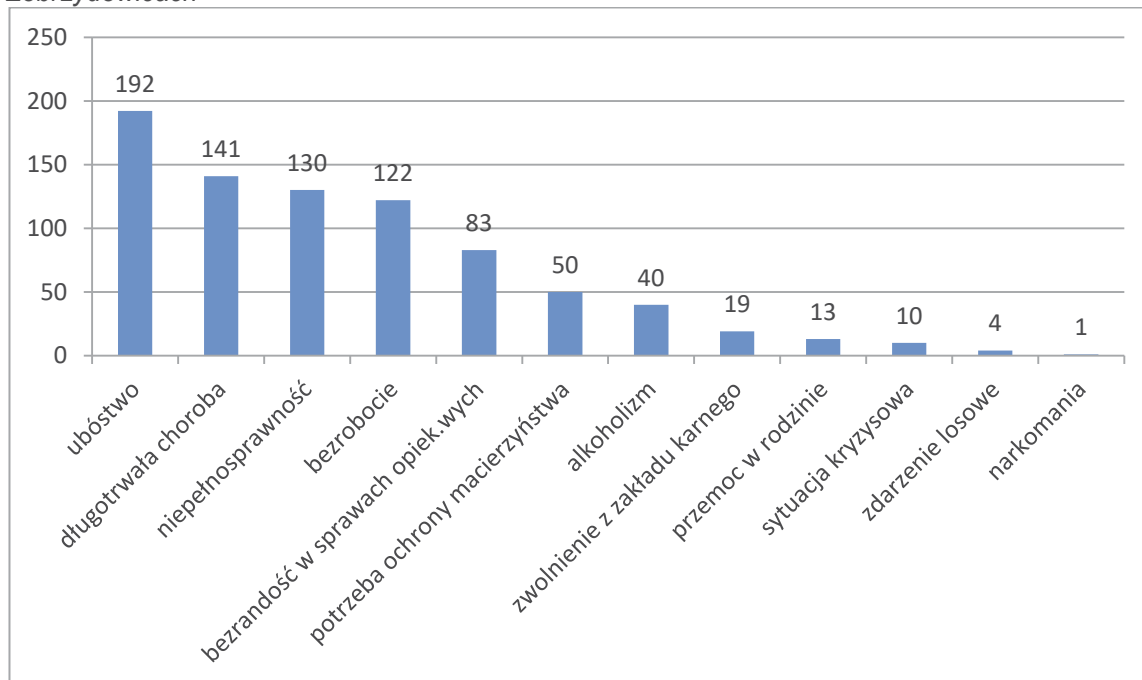
Lata:	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	246	271	290	304	283
Liczba osób w rodzinach	676	761	807	786	696
% ogółu mieszkańców	5,16%	5,79%	6,13%	5,95%	5,28%

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej z GOPS w roku 2016 były:

1. Ubóstwo – liczba rodzin 192 (l. os. 424);
2. Długotrwała lub ciężka choroba – liczba rodzin 141 (l.os. 330);
3. Niepełnosprawność – liczba rodzin 130 (l. os. 290);
4. Bezrobocie – liczba rodzin – 122 (l. os. 305);
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego: 83 rodziny (l. os. 83)
6. Potrzeba ochrony macierzyństwa: 50 rodzin – (l.os. 241);
7. Alkoholizm: 40 rodzin (l.os. 60)

Skalę poszczególnych problemów pokazuje poniższy wykres.

Rysunek 3. Przestanki zwracania się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPIPS-3

2. Ubóstwo.

Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych wsparciem przez ośrodek pomocy społecznej jest ubóstwo. Przepisy ustawy o pomocy społecznej definiują przesłankę ubóstwa jako sytuację, gdy dochód rodziny nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego. Aktualnie kryteria dochodowe ustalone są na poziomie 634,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 514,00 zł na osobę w rodzinie. Kryteria te obowiązują od 1 października 2015r.

Należy mieć na uwadze, iż dane dotyczące ubóstwa nie odzwierciedlają rzeczywistej sytuacji rodzin. W praktyce często zdarzają się sytuacje gdy rzeczywisty dochód osiągany przez rodziny może znacznie się różnić od dochodu obliczonego zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

Do najczęściej występujących przykładów można zaliczyć:

1. uprawnienie rodziny do świadczenia wychowawczego 500+ (nie wliczanego do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z pomocy społecznej) – rodzina kwalifikuje się do pomocy pieniężnej z tytułu ubóstwa pomimo faktu, że realny dochód w rodzinie jest znacznie wyższy;
2. egzekucję komorniczą. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, bez względu na tytuł i źródło ich utrzymania pomniejszone o:
  - miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym,
  - składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne,
  - kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

W praktyce, może dochodzić do sytuacji, odwrotnej niż w przypadku rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego 500+, z uwagi na fakt, iż rzeczywisty dochód rodziny (po potrąceniu zobowiązań komorniczych) będzie znacznie niższy niż dochód obliczony zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (bez uwzględnienia zajęcia dokonane przez komornika);

3. posiadanie gospodarstwa rolnego – zdarzają się sytuacje, iż rodzina dysponuje wyjątkowo niskim dochodem. Jednocześnie w posiadaniu rodziny znajduje się wielohektarowe gospodarstwo rolne, zazwyczaj nie użytkowane z uwagi na jego niską klasę, położenie lub sytuację zdrowotną rodziny. W takich przypadkach przyjmuje się, iż z 1 hektara przeliczeniowego rodzina uzyskuje dochód w kwocie 288,00 zł miesięcznie, co znacznie zawiąza dochód rodziny w stosunku do rzeczywistego przychodu.

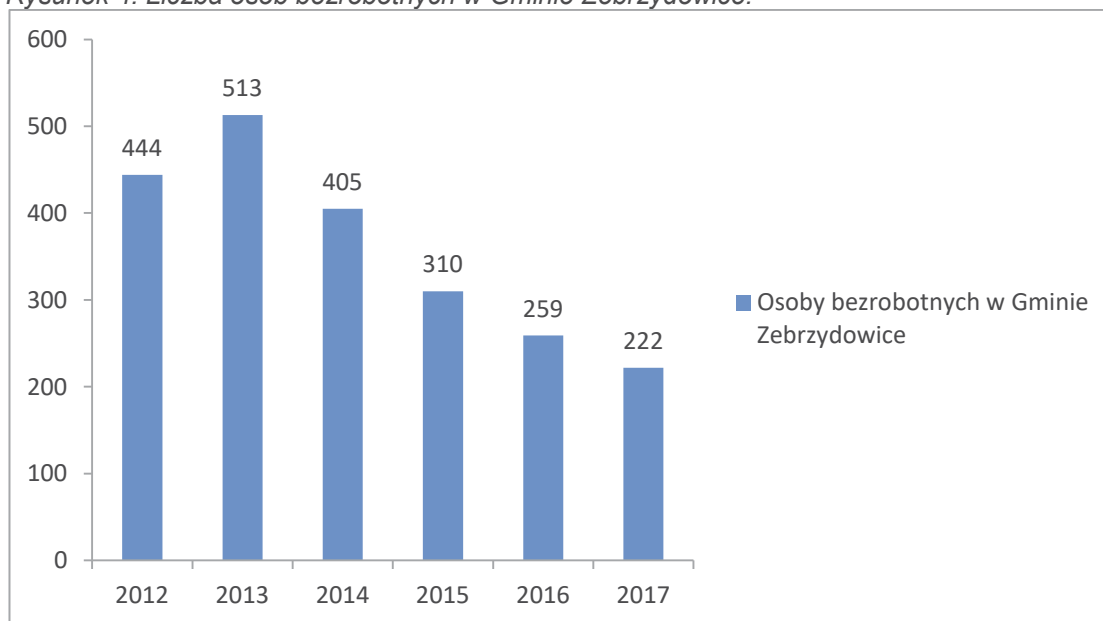
4. dochód jednorazowy. Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej zdarzają się sytuację uzyskania jednorazowego dochodu przekraczającego pięciokrotność kryterium dochodowego (sprzedaż nieruchomości lub ruchomości, uzyskanie odszkodowania itd.). W takich sytuacjach uzyskaną kwotę dzieli się przez dwanaście i wlicza do dochodu rodziny przez dwanaście kolejnych miesięcy począwszy od miesiąca, w którym dochód uzyskano. W praktyce często oznacza to, iż pomimo, że strona nie osiąga żadnego dochodu, w związku z obliczeniem dochodu jak wyżej – przekracza ona kryterium dochodowe.

3. Bezrobocie.

Bezrobocie – rozumiane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia – na przestrzeni ostatnich lat przestaje być kluczowym problemem społecznym. Obserwując lokalny rynek pracy nie można nie zauważyć następującego po roku 2013 spadku liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy.

Poniższy wykres obrazuje tę sytuację.

Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Zebrzydowice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

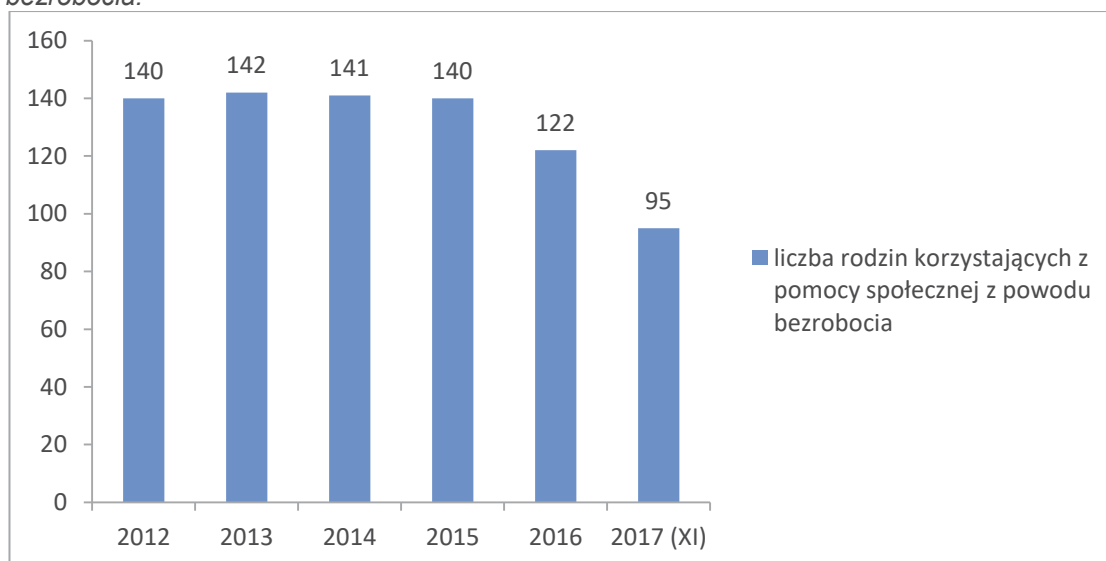
Jak wykazano powyżej począwszy od roku 2014 spada bezrobocie wśród mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2015, w roku 2017 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o około 67 %.

Powyższy trend znajduje swoje odzwierciedlenie w statystykach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach, gdzie od roku 2016 spada liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Późniejszy spadek liczby osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych

może być podyktowany faktem, iż zazwyczaj są to osoby o niższych kwalifikacjach zawodowych, dlatego też spadek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia nastąpił po wysyceniu się rynku przez osoby lepiej przygotowane do podjęcia zatrudnienia.

Poniższy wykres obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na przestrzeni lat 2012-2016.

Rysunek 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na przesłankę bezrobocia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania MPiPS03

4. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie o niepełnosprawności – w przypadku osób poniżej 16 roku życia) wydane przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, lekarza orzecznika ZUS lub KRUS.

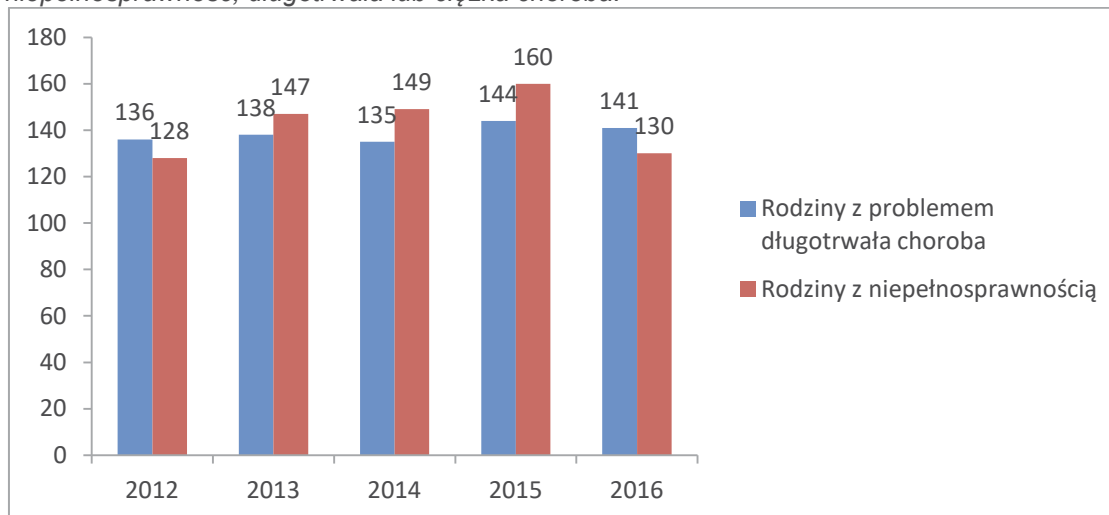
Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, przybierające często postać barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Często od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki do życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Poza w.w utrudnieniami osoby niepełnosprawne zmagają się w nadal funkcjonującymi w społeczeństwie barierami świadomościowymi w postaci bierności, niezrozumienia, niechęci i niewiedzy wobec nich samych.

Na podobne problemy napotykać osoby długotrwale lub ciężko chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się katalogu przesłanek uprawniających do pomocy społecznej. Na poniższym wykresie zilustrowana została skala problemu.

Rysunek 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na przesłanki: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

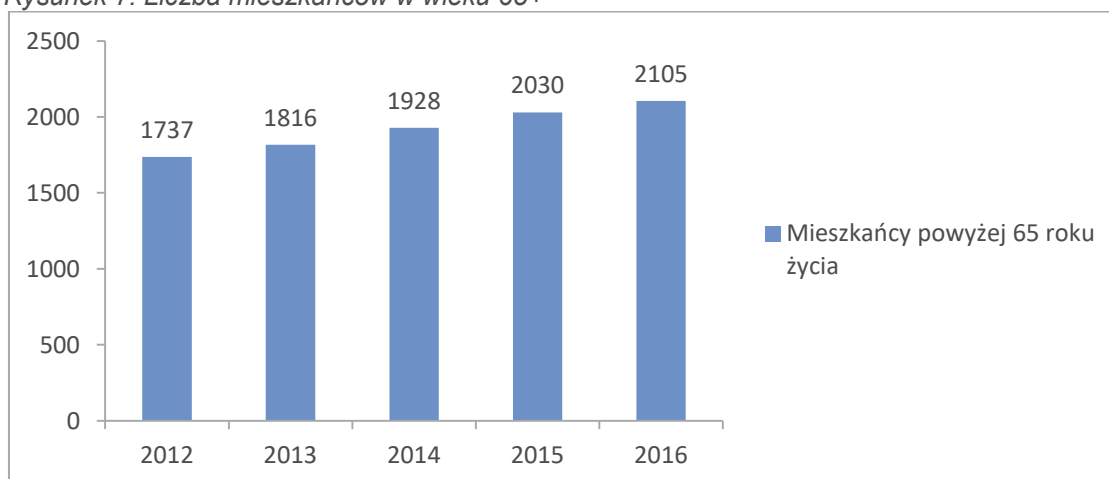

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ocenie autorów strategii problem niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby staje się kluczowym problemem społecznym nie tylko na poziomie lokalnym tj. gminnym lecz także ogólnokrajowym.

Bez wątpienia wpływ na skalę omawianego problemu ma starzenie się społeczeństwa. Tendencję tę przedstawiono na wykresie nr 7.

Rysunek 7. Liczba mieszkańców w wieku 65+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Charakterystyczną cechą tego problemu, w odróżnieniu od innych jest fakt, iż nie ma działań ograniczających jego występowanie jak ma to miejsce np. w przypadku ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu.

Główne działania zogniskowane wobec osób niepełnosprawnych lub dotkniętych chorobą skupiają się na minimalizowaniu negatywnych skutków tych problemów.

Przedmiotowe działania opierają się o pomoc w formie pieniężnej, świadczeń w naturze jak i pomocy środowiskowej.

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez gminę zaliczyć można między innymi:

- 1) zasiłek stały – z tytułu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy z tytułu wieku;
- 2) zasiłek pielęgnacyjny – przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Poza wsparciem finansowym skierowanym bezpośrednio do osób niepełnosprawnych realizowana jest także pomoc finansowa wypłacana w związku ze świadczeniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, do tego rodzaju świadczeń zaliczyć można:

- 1) świadczenie pielęgnacyjne;
- 2) specjalny zasiłek opiekuńczy;
- 3) zasiłek dla opiekunów.

Do najczęściej realizowanych świadczeń w formie rzeczowej wskazać należy dowóz posiłku do miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej lub starszej oraz dowóz opału w okresie zimowym.

Do głównych działań środowiskowych zaliczyć można z kolei realizowaną przez pracownika socjalnego pracę socjalną oraz usługi opiekuńcze – w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – realizowane w miejscu zamieszkania osoby wymagającej tej formy wsparcia.

Poza wymienionymi powyżej działaniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa gmina realizuje rozszerzone wsparcie dla osób dotkniętych problemem niepełnosprawności oraz choroby. Działania te prowadzone są między innymi w ramach realizowanego od 01-05-2017r. projektu pn. „Osoby zależne są wśród nas – wsparcie dla rozwoju usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Celem projektu jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych. W ramach projektu realizowane są takie zadania jak:

- 1) utworzenie Ośrodka Krótkookresowego Pobytu Dziennego, w ramach którego osoby w wieku 60 + dowożone są z terenu całej gminy do Urzędu Gminy Zebrzydowice, gdzie w nowowyremontowanej sali na poddaszu, przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, raz w tygodniu prowadzone są zajęcia z terapeutą zajęciowym. Uczestnicy OKPD przez cały czas pobytu objęci są dodatkowo wsparciem opiekuńki dziennej, która towarzyszy im także w drodze do ośrodka. Opiekunka ma za zadanie świadczenie pomocy każdemu z uczestników, w razie potrzeby, we wszystkich

czynnościach, które będą sprawiały im trudność. Każdy z uczestników otrzymuje gorący posiłek dostosowany do indywidualnej diety. Ponadto dla uczestników OKPD przewidziano udział w lokalnych imprezach integrujących społeczność lokalną takich jak „Dożynki”, „Złoty Kłos”, podczas których osoby starsze znajdują się także pod opieką terapeuty zajęciowego i opiekunki dziennej.

Dodatkowo każdy z uczestników zdiagnozowany został pod kątem specjalnych potrzeby w zakresie indywidualnych usług dostosowawczych oraz zmian w infrastrukturze, których zaspokojenie zapewni mu możliwość pełnego uczestnictwa w projekcie;

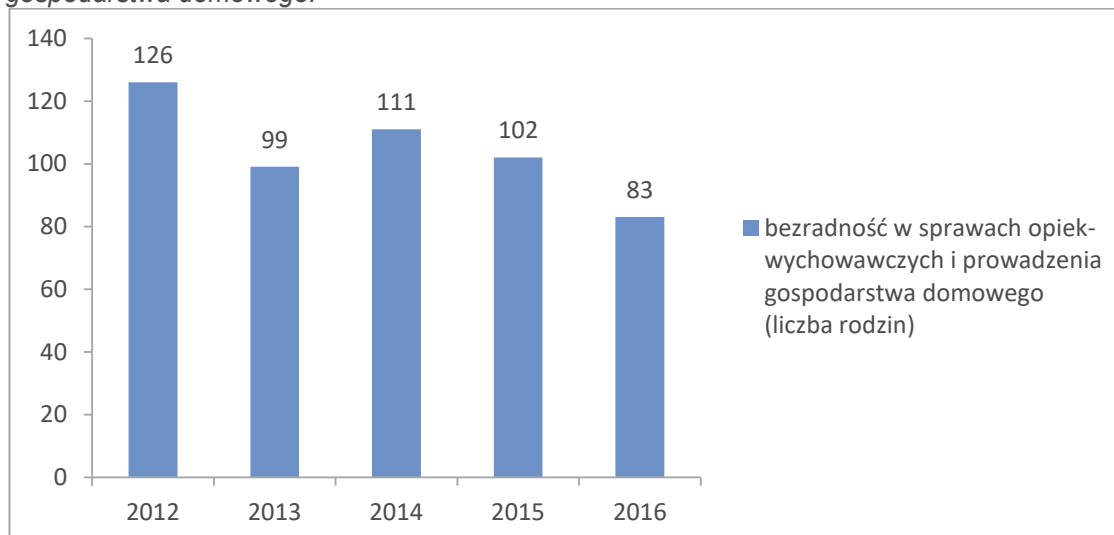
- 2) usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania w zastępstwie za opiekunów faktycznych – ich celem jest odciążenie opiekunów od sprawowanej opieki nad osobami zależnymi. Usługi świadczone są w godzinach dogodnych dla opiekunów (np. popołudniami, w weekendy);
- 3) Asystent Osoby Niepełnosprawnej - zadaniem asystenta jest m.in. ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywania czynności dnia codziennego, pomaganie jej w uzyskaniu jak największej samodzielności oraz dążenie do zapewnienia jej optymalnych warunków do samodzielnej rehabilitacji i funkcjonowania. Asystent osoby niepełnosprawnej został zatrudniony w oparciu o wystandaryzowaną procedurę pn „Standard usługi AON” , co gwarantuje wysoką jakość świadczonych przez Asystenta Osoby Niepełnosprawnej usług;
- 4) trening dla opiekunów – celem treningu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności praktycznych opiekunów w zakresie sprawowania opieki nad osobami zależnymi. Kurs obejmuje tematykę w zakresie: podstawowej opieki nad osobą zależną, zagadnienia z dziedziny konkretnych chorób, wiedzy nt pielęgnacji i rehabilitacji, udzielania pierwszej pomocy. Możliwe są również zajęcia praktyczne w domu opiekuna w razie zgłoszenia takiej potrzeby;
- 5) grupa wsparcia dla opiekunów – prowadzona przez psychologa, której celem jest umożliwienie opiekunom wymiany doświadczeń, wzajemnego wsparcia , uzyskania poradnictwa psychologicznego, nabycie wiedzy nt radzenia sobie z obciążeniami psychicznymi wynikającemu nieprzerwaną gotowością do świadczenia opieki;
- 6) warsztaty informacyjne dla opiekunów - celem warsztatów jest udzielenie informacji i porad opiekunom w zakresie poruszania się po różnych systemach wsparcia dla osób niepełnosprawnych, z których korzystanie jest niezbędne do sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych. Na warsztaty planujemy zaprosić specjalistów z PFRON, ZUS, PCPR i GOPS.

W związku ze stale wzrastającą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym z całą pewnością można stwierdzić, że zapotrzebowanie na pomoc usługową, nadzorującą oraz ciągłą i kompleksową w tym instytucjonalną wobec ludzi starszych będzie nieuchronnie rosnąć. Zmiany wynikające ze starzenia się ludności dotyczą nie tylko społeczeństwa, ale także gospodarki i środowiska. Sposoby funkcjonowania starzejących się społeczeństw nie mogą być takie same jak społeczeństw młodych.

5. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem.

W ramach ustawy o pomocy społecznej przesłanka bezradności wyróżniono o sprawy opiekuńczo-wychowawcze oraz prowadzenie gospodarstwa domowego. Skalę problemu wskazuje poniższy rysunek.

Rysunek 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS w Zebrzydowicach z uwagi na przesłankę bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdania MPIPS03

Bezradność wiąże się z brakiem umiejętności zaspokajania niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych. W przypadku spraw opiekuńczo-wychowawczych pojęcie to związane jest z procesem wychowywania dziecka i obejmuje kwestie dotyczące zapewnienia dziecku niezbędnych warunków bytowych a w szczególności procesów wychowawczych. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne.

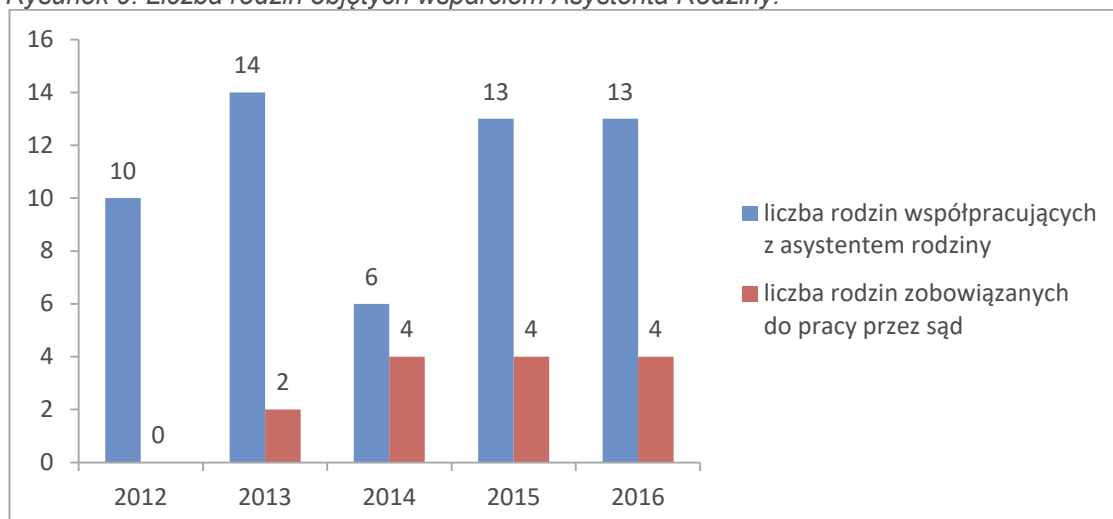
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie.

W przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych głównym narzędziem pracy z rodziną jest współpraca z Asystentem Rodziny.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin, współpracujących z asystentem rodziny, w tym rodziny zobowiązane do współpracy przez sąd.

Rysunek 9. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

- 14) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. poz. 1860);
- 15) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 16) dokonywanie okresowej oceny sytuacji *rodziny*, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi ośrodka pomocy społecznej;
- 17) monitorowanie funkcjonowania *rodziny* po zakończeniu pracy z *rodziną*;
- 18) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 19) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i *rodziny*;
- 20) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w *rodzinie* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Praca asystenta odbywa się zawsze w miejscu zamieszkania rodziny. Pod opieką jednego asystenta nie może pozostawać więcej niż 15 rodzin. Warunki te umożliwiają intensyfikację i indywidualizację pracy z rodzinami w niwelowaniu ich trudności, błędów, braku umiejętności sprawowania właściwej opieki. Asystent uczy ekonomicznego gospodarowania budżetem domowym, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywania czystości również osobistej, załatwiania spraw urzędowych, wyrabiają nawyki kontaktu z placówkami opieki zdrowotnej, placówkami oświatowymi i innymi instytucjami, motywują do podejmowania terapii uzależnień, poszukiwania pracy lub uzyskania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Pomaga w sporządzaniu pism, wniosków, podań. Zachęca i uświadamia rodzinom korzyści z uzyskania wsparcia w placówkach i instytucjach działających na rzecz dzieci i rodzin.

Kolejną formą wsparcia realizowaną w rodzinach z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest specjalistyczne poradnictwo psychologiczne świadczone zarówno dla rodziców jak i dzieci. Mając na uwadze doświadczenie GOPS w pracy z rodzinami, ta forma wsparcia cechuje się dużą efektywnością i skutecznością w rozwiązywaniu problemu bezradności.

Nie mniej istotnym wsparciem rodzin w tym dzieci, jest funkcjonująca na terenie Kaczyc placówka wsparcia dziennego w prowadzona w formie opiekuńczej – świetlica środowiskowa. Zajęcia w świetlicy prowadzone są przez psychologa.

Osiedlowa świetlica środowiskowa w Kaczycach, dalej zwana Świetlicą, działała w okresie nauki szkolnej od poniedziałku do piątku w godzinach: od 14 do 18, a w czasie wakacji od 11 do 15.

Z uwagi na fakt, iż świetlica cieszy się dużą popularnością wśród wychowanków, począwszy od miesiąca marca 2017 wydłużono godziny jej funkcjonowania, w związku z czym świetlica, w okresie nauki szkolnej działa od 11.00 do 19.00 natomiast w czasie wakacji od 9.00 do 16.00.

W zajęciach świetlicowych uczestniczy 15 wychowanków w różnym wieku, od 6 do 16 lat. Jest to grupa mieszana w skład której wchodzi zarówno dziewczyny jak i chłopcy.

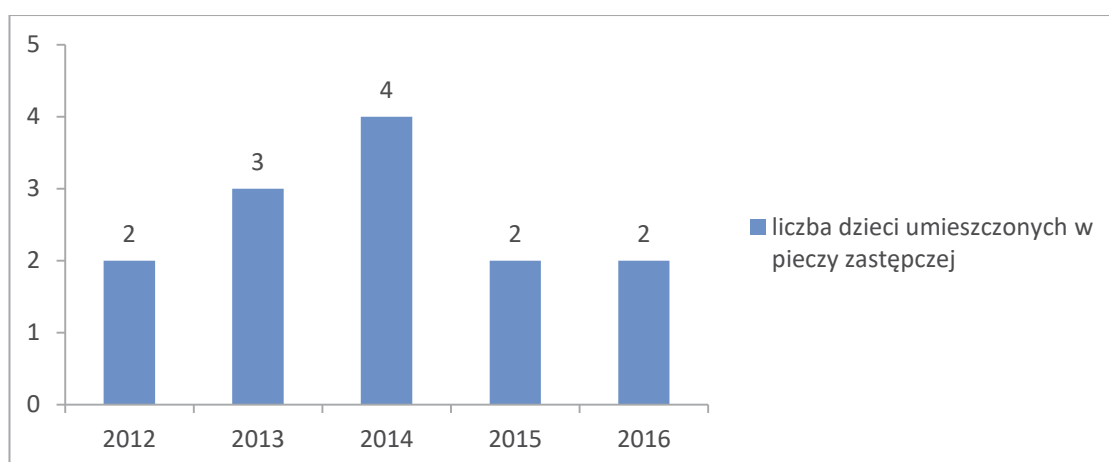
Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej. Akty prawne min. takie jak kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazują określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

Na przestrzeni ostatnich lat liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej kształtowała się następująco:

Rysunek nr 10. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Należy zaznaczyć, iż użyty powyżej zwrot „umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej” dotyczy zarówno dzieci odebranych rodzicom biologicznym z uwagi na zagrożenie ich życia i zdrowia w tym w trybie interwencyjnym, jak i dzieci, które np. wychowywane były przez dziadków na skutek porzucenia dziecka bezpośrednio po urodzeniu lub nieuczestniczenie rodziców w procesie wychowawczym. W przypadku takim dzieci umieszczane są w rodzinie zastępczej tworzonej przez dziadków celem sformalizowania kwestii wykonywania opieki nad nimi.

Często problem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych jest pochodną innych negatywnych czynników funkcjonujących w rodzinie. Do jednego z nich należy problem nadużywania alkoholu. W przypadku rodzin, w których występuje problem uzależnienia pomoc realizowana jest m. in. w ramach działalności Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach do bardzo istotnej formy wsparcia w przypadku osób z problemem bezradności zaliczyć należy: funkcjonowanie grupy wsparcia dla kobiet współuzależnionych oraz doświadczających przemocy, a także funkcjonowanie punktu informacyjno-konsultacyjnego. Uszczegółowienie działań dotyczących pomocy dla rodzin z problemem alkoholowym odnaleźć można w uchwalanym corocznie Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Nadmienić należy, iż w znacznej większości wśród rodzin, gdzie nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej występował problem alkoholowych, zazwyczaj obojga rodziców.

Kolejnym problemem mającym przełożenie na kwestię opiekuńczo-wychowawczą jest problem przemocy w rodzinie. Działania wynikające z przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w ramach powołanego przez Wójta Gminy Zebrzydowice Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zebrzydowicach, w skład którego wchodzi przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach, szkół działających na terenie gminy, Policji, służby zdrowia, Sądu Rejonowego w Cieszynie oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny. Szczegółowe działania mające na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą określone są w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Problem ten w przeciwieństwie do problemów opiekuńczo-wychowawczych może dotyczyć zarówno rodzin jak i osób samotnych.

6. Przemoc w rodzinie.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem przemocy należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny i innych osób wspólnie zamieszkujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W skład Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zebrzydowicach zwanego dalej Zespołem, powołanego zarządzeniem Wójta Gminy Zebrzydowice wchodzi przedstawiciele:

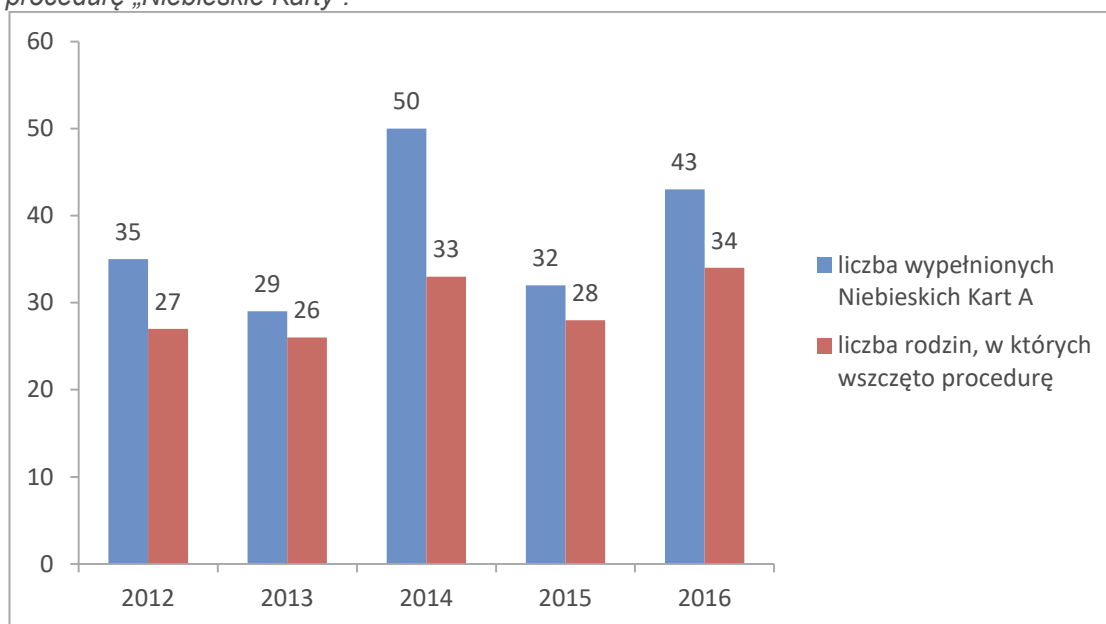
- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach;
- 2) Komisariatu Policji w Zebrzydowicach;
- 3) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach;
- 4) Zespołu Szkół w Kaczycach;
- 5) Zespołu Szkół w Zebrzydowicach;
- 6) Szkoły Podstawowej w Kończycach Małych;
- 7) Szkoły Podstawowej w Markłowicach Górnych;
- 8) Sądu Rejonowego w Cieszynie;
- 9) Praktyki Grupowej Lekarzy „Zdrowie” S. C. w Kaczycach
- 10) Akcji Katolickiej.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta A przez przedstawiciela podmiotów wymienionych powyżej.

Wypełniony druk Niebieskiej Karty A przekazywany jest Przewodniczącemu Zespołu.

Poniżej zaprezentowano liczbę wypełnionych w latach 2012-2016r. Niebieskich Kart –A wraz z liczbą rodzin, u których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Rysunek 11. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart A” oraz liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zebrzydowicach

7. Alkoholizm

Główne działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklam produktów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw. występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja zadań, o których mowa powyżej, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

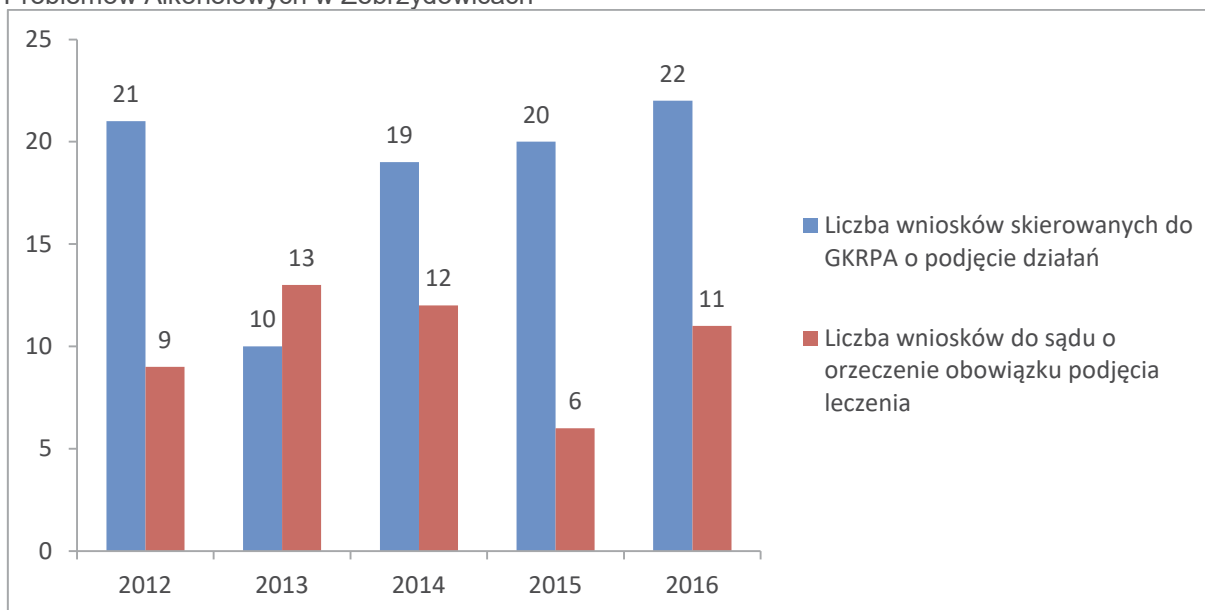
Mając na uwadze realizację zadań określonych w w.w programie powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach inicjująca działania w zakresie określonym powyżej oraz podejmująca czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Jak wskazano powyżej, jednym z działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach (GKRPA) jest kierowanie osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, na badanie przez biegłego w celu zobowiązania do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego.

O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego orzeka sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, w postępowaniu nieprocesowym.

Na poniższym wykresie przedstawiona została liczba wniosków o podjęcie działań skierowanych do GKRPA oraz liczba wniosków komisji przekazanych do sądu celem zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu.

Rysunek 12. Dane dotyczące działań realizowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych w Zebrzydowicach

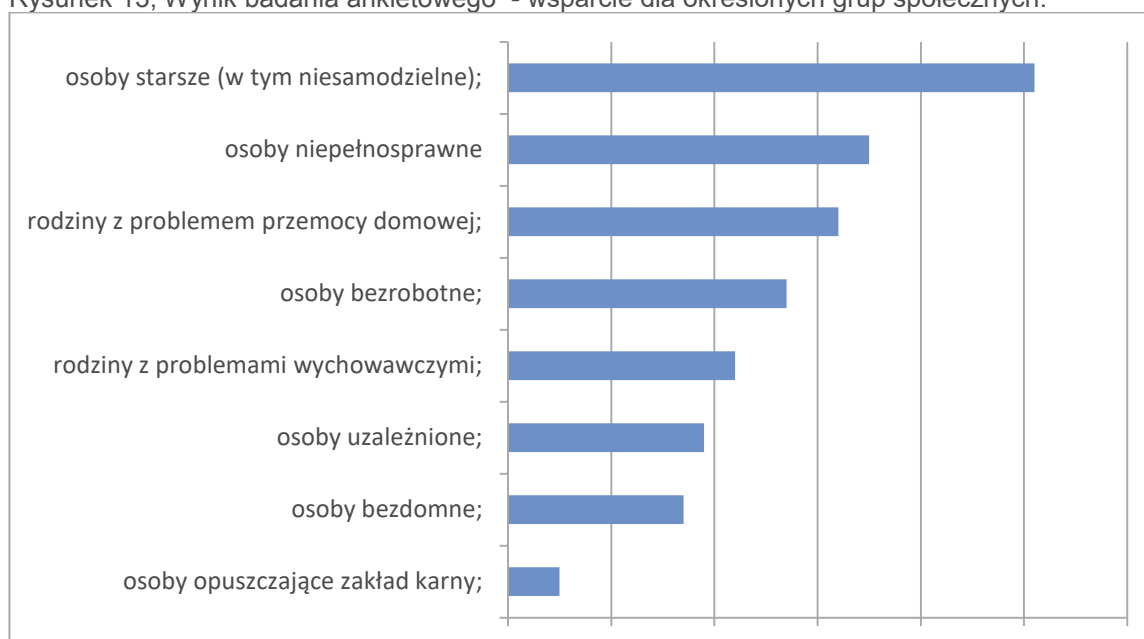

V. DIAGNOZA – OCENA I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW – BADANIA ANKIETOWE

W miesiącu listopadzie 2017r. przeprowadzone zostało, wśród mieszkańców Gminy Zebrzydowice badanie ankietowe, którego celem była oddolna diagnoza sytuacji oraz proponowane przez mieszkańców rozwiązania konkretnych problemów. W dalszej części strategii przedstawione zostały wyniki przeprowadzonego badania.

1. Treść zapytania: „Która grupa społeczna Pani/Pana zdaniem wymaga większego wsparcia niż obecnie realizowane?”:

Rysunek 13; Wynik badania ankietowego - wsparcie dla określonych grup społecznych.

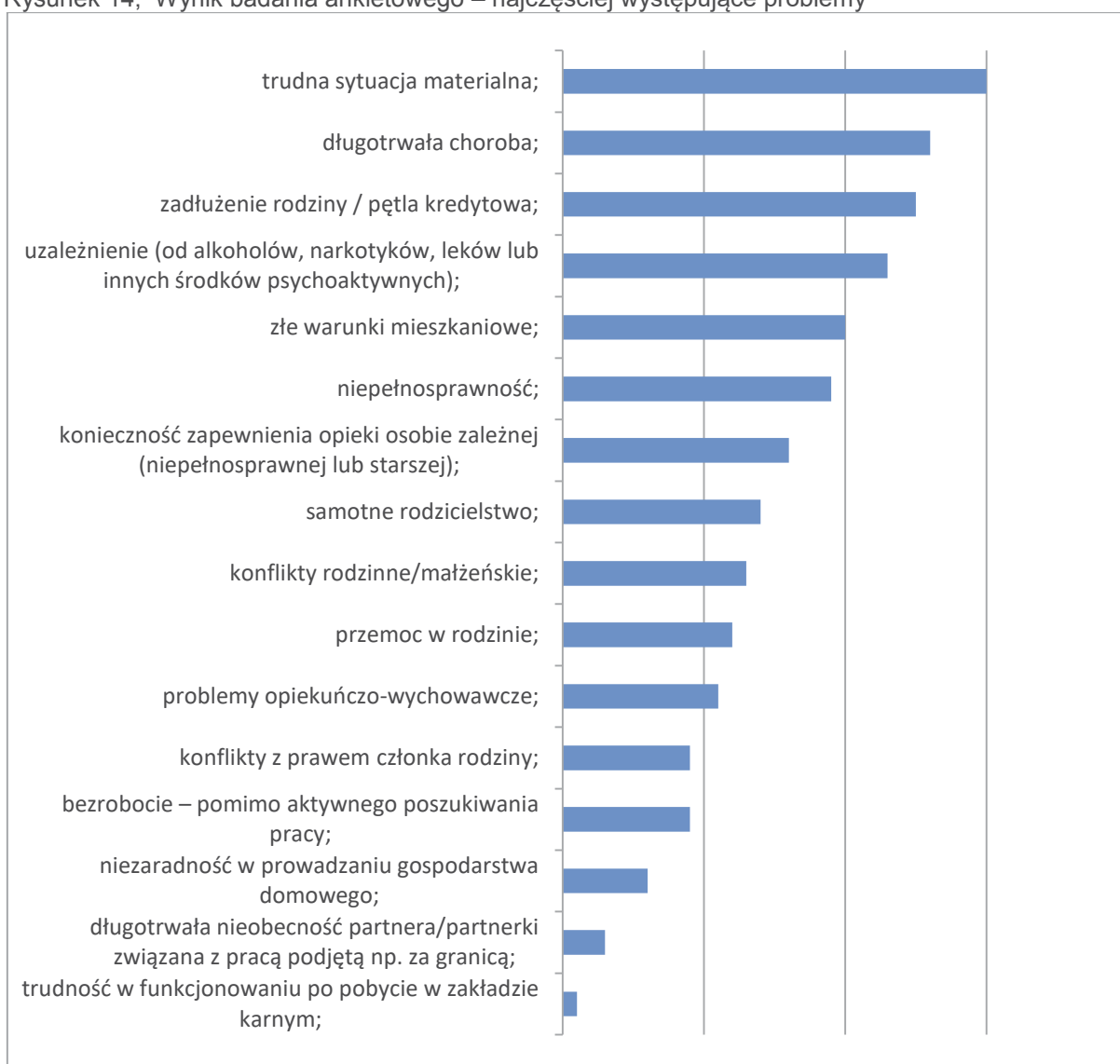

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wg. mieszkańców gminy największego wsparcia wymagają osoby starsze oraz niepełnosprawne, co potwierdza tezę zawartą w rozdziale IV pkt 4, że to właśnie problem niepełnosprawności oraz osób starszych staje się kluczowym problemem społecznym. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest starzenie się społeczeństwa.

2. Treść pytania: „Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (rodzina, bliskie sąsiedztwo) są osoby doświadczające następujących problemów>”:

Rysunek 14; Wynik badania ankietowego – najczęściej występujące problemy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

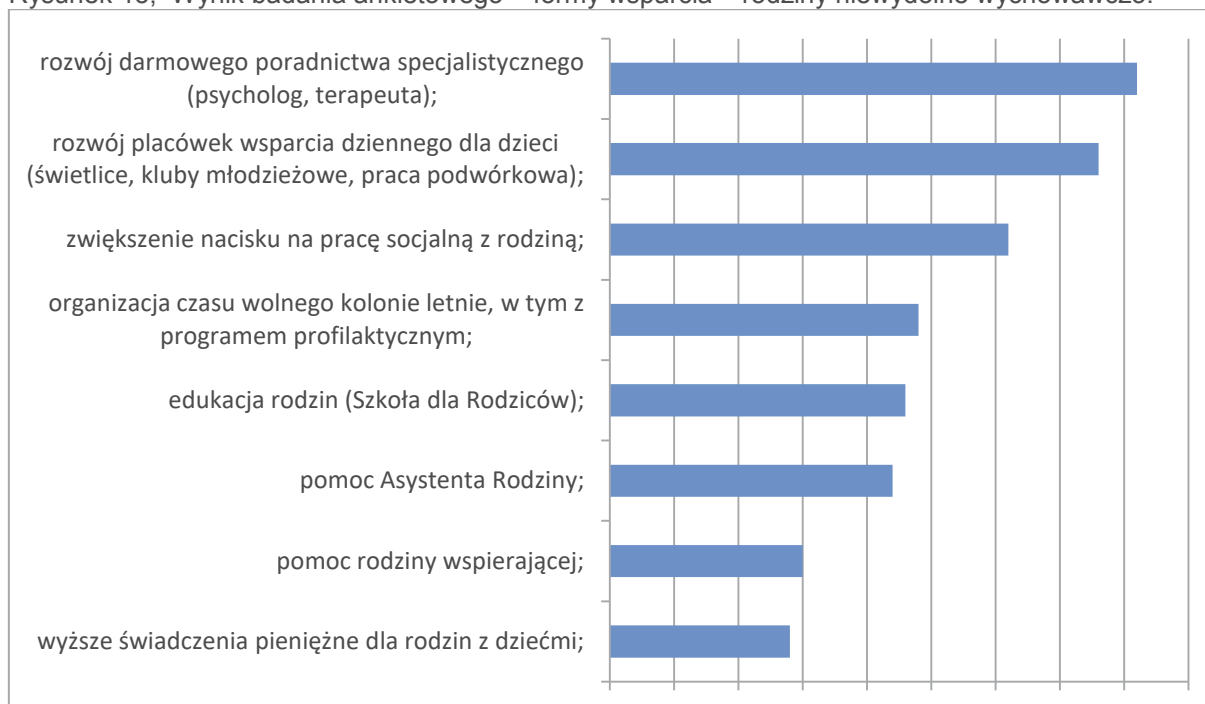
Powyższy wykres obrazuje skalę problemów, z którą najczęściej spotykają się mieszkańcy gminy. Na pierwszym miejscu znajduje się trudna sytuacja materialna. Zaznaczyć należy, iż najczęściej występującą przesłanką wystąpienia z wnioskiem o pomoc społeczną jest ubóstwo, a zatem posiadane przez ośrodek pomocy społecznej dane statystyczne znajdują swoje odzwierciedlenie w realnej sytuacji mieszkańców. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku długotrwałej choroby która to przesłanka znajduje się na drugim miejscu zarówno w statystykach GOPS jak i w badaniu ankietowym mieszkańców.

Na uwagę zasługuje niska liczba osób wskazująca na występowaniu w swoim otoczeniu problemu bezrobocia (częściej występuje problem przemocy w rodzinie, konflikty z prawem). Jak wskazano w rozdziale przedstawiającym statystyki GOPS przesłanka bezrobocia do niedawna była

najczęstszą przesłanką zgłaszania się z wnioskiem o pomoc do GOPS, aktualnie sytuacja ta uległa diametralnej zmianie, co potwierdza także przeprowadzone badanie ankietowe.

3. Jakie działania, należałoby podjąć/realizować celem wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo, w tym zagrożonych odebraniem dziecka z rodziny biologicznej:

Rysunek 15; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – rodziny niewydolne wychowawczo.

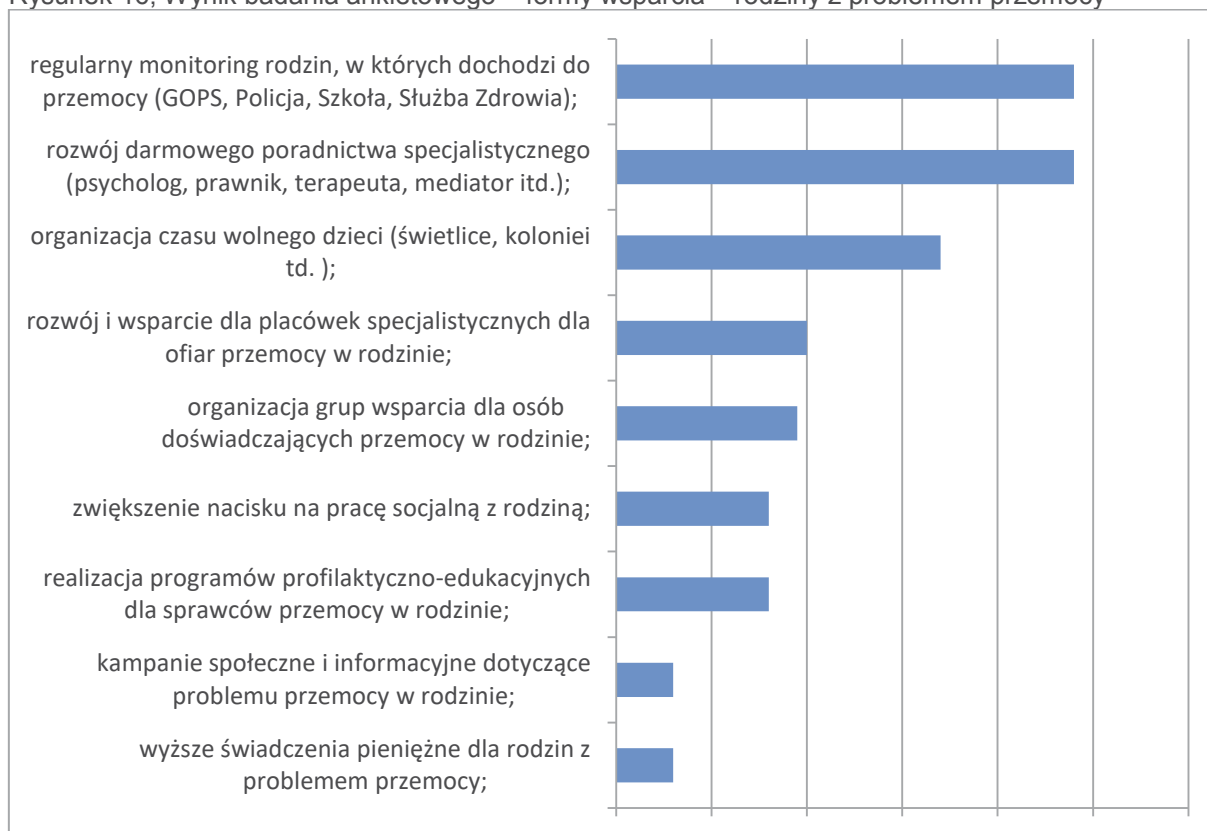

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W opinii mieszkańców główne działania rodzin powinny opierać się na pracy rodziców ze specjalistami (psycholog, terapeuta, pracownik socjalny, asystent rodziny, szkoła dla rodziców) oraz organizację czasu wolnego dzieci czy to w formie placówek wsparcia dziennego czy też organizację czasu wolnego od zajęć szkolnych. Wobec powyższego można stwierdzić, iż oczekiwania mieszkańców znajdują swoje odzwierciedlenie w dotychczas realizowanych przez GOPS formach wsparcia (poradnictwo psychologiczne, placówka wsparcia dziennego w Kaczycach, praca socjalna, organizacja kolonii letnich, Asystent Rodziny).

4. Jakie działania należałoby podjąć/realizować celem wsparcia **rodzin z problemem przemocy domowej**:

Rysunek 16; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – rodziny z problemem przemocy

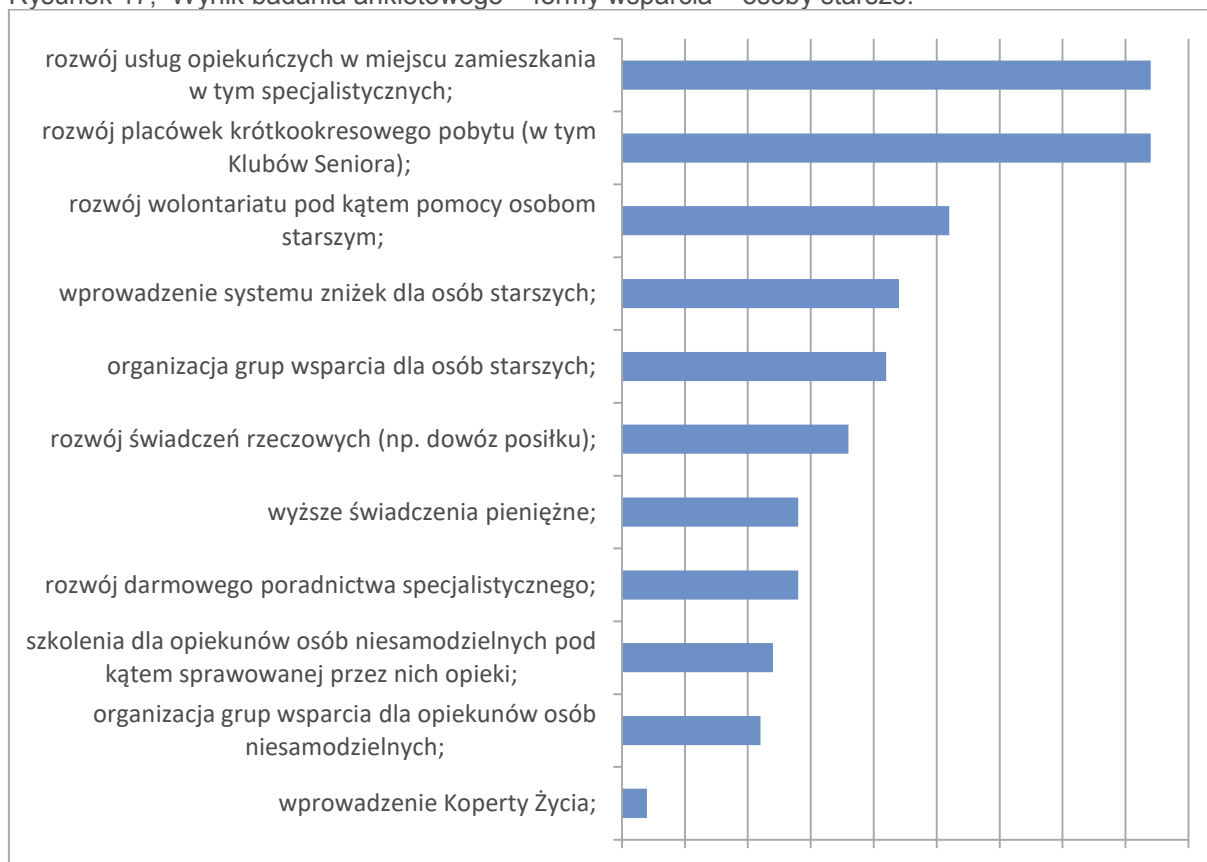

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Z badania ankietowego wynika, że rodziny, w których dochodzi do przemocy w rodzinie powinny być stale monitorowane przez pracowników różnych służb. Zaznaczyć należy, iż działanie to realizowane jest przez grupy robocze utworzone w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Monitoring realizowany jest systematycznie a zaprzestanie jego prowadzenia ma miejsce po ustaleniu, że w rodzinie – z różnych przyczyn - nie dochodzi już do przemocy. Kolejnymi rekomendowanymi przez mieszkańców formą wsparcia, podobnie jak w przypadku pomocy osób z rodzin niewydolnych wychowawczo jest wsparcie specjalistów (psycholog, prawnik, terapeuta, mediator) oraz organizacja czasu wolnego małoletnich dzieci.

5. Jakie działania należałoby realizować celem wsparcia osób starszych, w tym niesamodzielnych

Rysunek 17; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby starsze.

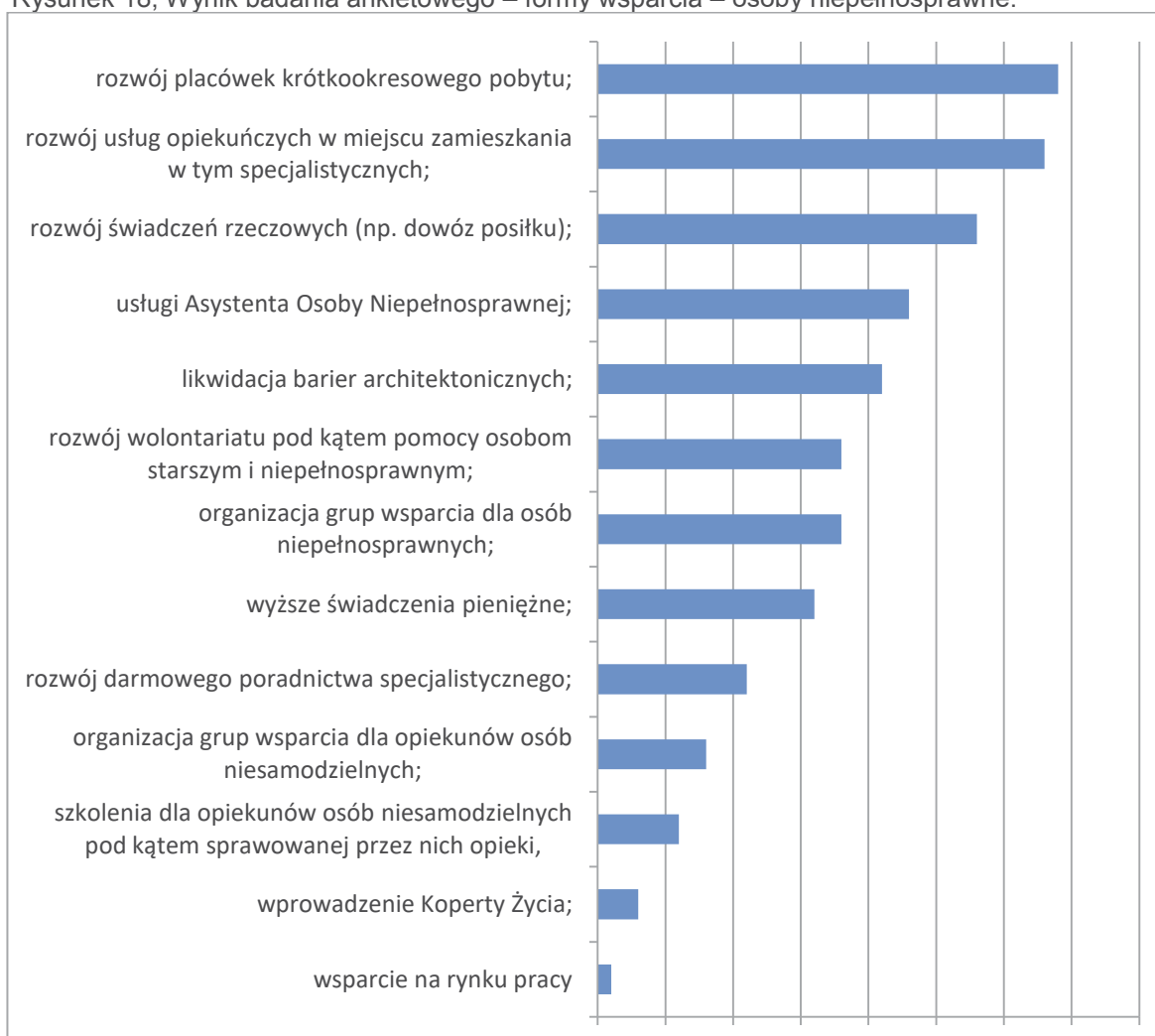

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W przypadku osób starszych główne działania, w opinii mieszkańców, powinny opierać się o działania opiekuńcze zarówno w indywidualnej formie środowiskowej – w miejscu zamieszkania, w ramach którego realizowane byłoby wsparcie w codziennym funkcjonowaniu (usługi opiekuńcze – zakupy, przygotowanie posiłku, pomoc w czynnościach higienicznych) jak i pomoc specjalistów w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych. Pomoc wg mieszkańców realizowana mogłaby być także przez wolontariuszy.

6. Jakie działania należałoby realizować aby ułatwić funkcjonowanie **osób niepełnosprawnych**:

Rysunek 18, Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby niepełnosprawne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podobnie jak w przypadku osób starszych, pomoc osobom niepełnosprawnym powinna być nakierowana na ułatwianie codziennego funkcjonowania osobom dotkniętym tym problemem zarówno poprzez udział w zajęciach realizowanych w placówkach krótkookresowego pobytu jak i pomoc bezpośrednią w miejscu zamieszkania realizowaną przez opiekunki środowiskowe, specjalistów z różnych dziedzin oraz dodatkowo Asystenta Osoby Niepełnosprawnej. Ponadto, zdaniem mieszkańców osoby niepełnosprawne powinny mieć zapewnioną pomoc w formie świadczeń rzeczowych np. poprzez dowóz posiłku.

7. Jakie formy wsparcia należy realizować celem wsparcia **osób bezrobotnych**:

Rysunek 19; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby bezrobotne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Główne działania nakierowane na pomoc osobom bezrobotnym powinny opierać się o tzw. „twardą” aktywizację zawodową jak rozwój prac społecznie użytecznych, realizację szkoleń i kursów zawodowych, organizację praktyk i staży. Działanie podwyższające kompetencje miękkie (warsztaty z poszukiwania pracy, zakładania działalności, wsparcie doradcy zawodowego) są w opinii mieszkańców kwestią drugoplanową.

8. Jakie działania należałoby podjąć/realizować aby poprawić funkcjonowanie rodzin, w których występuje problem uzależnienia:

Rysunek 20; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – problem uzależnienia.

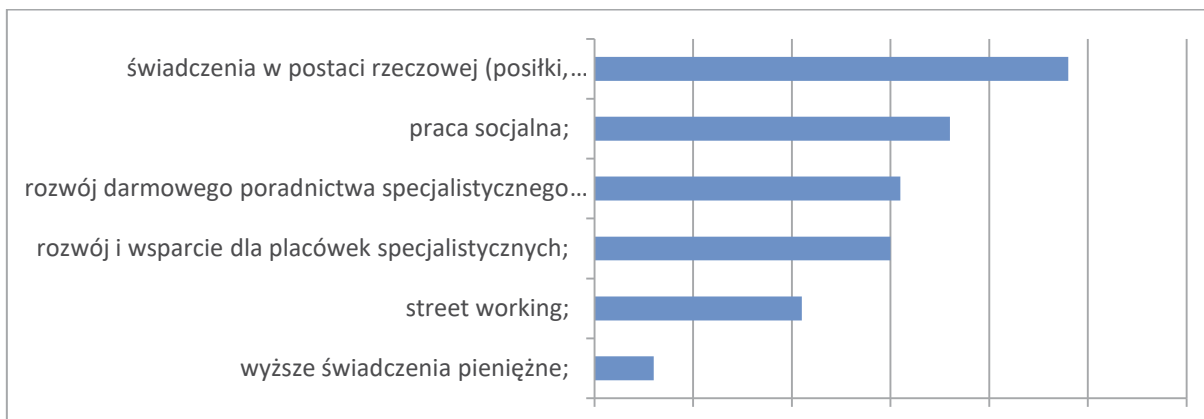

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podobnie jak w przypadku innych problemów główne wsparcie realizowane dla tej grupy osób realizowane winno być poprzez specjalistyczne poradnictwo. Kolejne działania do działania wspierające zarówno członków rodziny osoby uzależnionej jak i samych osób uzależnionych w przedmiocie przerwania nałogu lub trwania w abstinencji.

9. Jakie działania należałoby realizować celem wsparcia **osób bezdomnych**:

Rysunek 21; Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby bezdomne

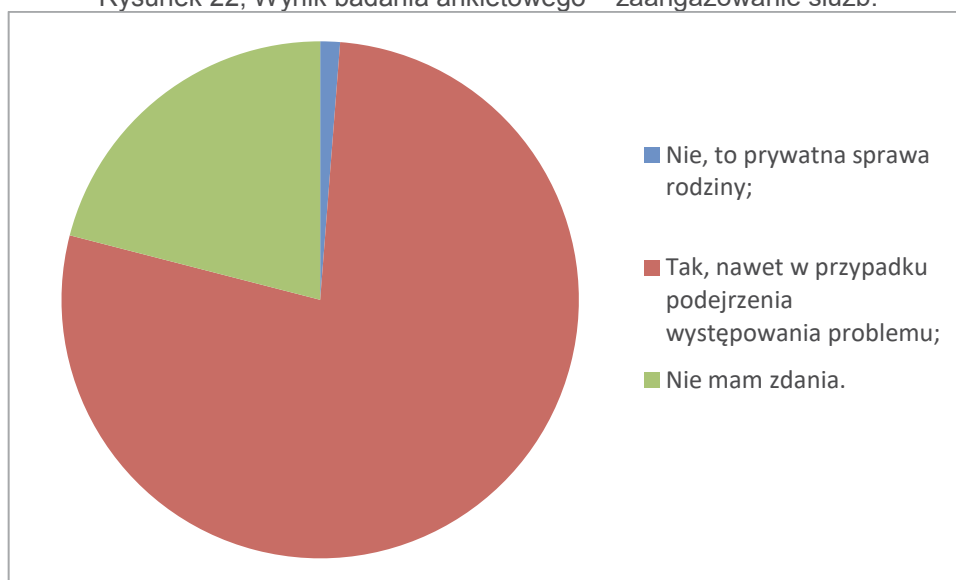

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zdaniem mieszkańców pomoc osobom bezdomnym powinna opierać się o świadczenia rzeczowe w formie posiłku, schronienie itd. Duży nacisk winien być kładziony na pracę socjalną z osobą bezdomną, celem motywowania jej do wyjścia z bezdomności. W przypadku osób bezdomnych wsparcie specjalistów ma mniejsze znaczenie niż w przypadku osób dotkniętych innym problemem.

Czy urzędy, instytucje, organizacje społeczne powinny ingerować w życie rodziny w przypadku informacji o problemach w rodzinie

Rysunek 22, Wynik badania ankietowego – zaangażowanie służb.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

VI. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.

Mając na uwadze analizę danych statystycznych oraz badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców działania wobec grup osób zagrożonych powinny realizowane być poprzez działania niepieniężne.

Do działań, których poświęcić należy szczególną uwagę zaliczyć można:

- 1) Rozwój darmowego poradnictwa zarówno w postaci indywidualnej (psycholog, prawnik, terapeuta, prawnik) jak i grupowej, tj grupy wsparcia prowadzona przez psychologa, terapeutę lub innych wykwalifikowanych trenerów uzależnionych od charakteru grupy.
- 2) Rozwój świadczeń rzeczowych (w przypadku osób starszych, niepełnosprawnych i bezdomnych);
- 3) Regularny monitoring rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie przez różne służby;
- 4) Praca socjalna z rodzinami,
- 5) Rozwój usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) Organizacja placówek krótkookresowego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych (np. Kluby Seniora).
- 7) Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży zarówno czy to w postaci organizacji i prowadzenia placówek wsparcie dziennego w formie świetlic, klubów podwórkowych itd. Jak i wyjazdów wakacyjnych
- 8) Usługi Asystenta osoby Niepełnosprawnej
- 9) Rozwój prac społecznych i robót publicznych
- 10) Organizacja szkoleń i praktyk
- 11) Organizacja szkoleń i kursów zawodowych

Najmniej oczekiwaną formą wsparcia wg mieszkańców są wyższe świadczenia pieniężne dla osób dotkniętych poszczególnymi problemami za wyjątkiem osób starszych i niepełnosprawnych z uwagi na fakt, iż osoby te nie mogą polepszyć swojej sytuacji materialnej w inny sposób aniżeli środki z różnych systemów zabezpieczenia społecznego (emerytury, renty, świadczenia rodzinne, świadczenia z pomocy społecznej).

VII. ANALIZA PROBLEMÓW W PRZYSZŁYM OKRESIE.

Analiza sporządzona została na podstawie danych statystycznych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach. Mając na uwadze wartości osiągnięte w latach 2012-2016 opracowana została, metodą logarytmiczną linia trendu obrazująca kształtowanie się (wzrost, spadek) wartości w przyszłości.

Tabela 2. Prognozowany trend wzrostu lub spadku występujących problemów społecznych.

Problem społeczny	Lata					Określenie przewidywanego trendu (metoda logarytmiczna).
	2012	2013	2014	2015	2016	
Ubóstwo	152	179	182	204	192	Lekki spadek ¹
Bezdomność	21	18	17	23	16	Trend trudny do określenia z uwagi na jego duże wahania w czasie w porównaniu do liczby osób
Potrzeba ochrony macierzyństwa	50	58	58	61	50	Trend spadkowy
Bezrobocie	140	142	141	140	122	Trend spadkowy
Niepełnosprawność	140	147	149	160	130	Trend wyjątkowo stabilny o charakterze stałym z delikatną tendencją do wzrostu
Długotrwała choroba	128	138	135	144	141	Stabilny trend wzrostowy
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	126	99	111	102	83	Stabilny trend malejący
Przemoc w rodzinie	28	26	33	28	28	Stabilny trend lekko rosnący
Alkoholizm	33	40	39	44	40	Stabilny trend delikatnie rosnący

¹ Należy mieć na uwadze, iż problem ubóstwa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej dotyczy rodzin o dochodzie nieprzekraczającym kryterium dochodowego. Duży wpływ na sytuację materialną rodzin z dziećmi ma uzyskiwane przez rodziny świadczenie wychowawcze (500+), które nie jest wliczane do dochodu a zatem często realna sytuacja finansowa jest lepsza niż ta ustalona na potrzeby przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

Narkomania	0	1	0	1	1	Trudny do określenia trend z uwagi na małą skalę problemu, nie mniej jednak mając na uwadze popularność środków psychoaktywnych, w szczególności wśród młodzieży można spodziewać się wzrostu przypadków korzystania z pomocy w związku z przesłanką narkomanii.
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	12	12	17	19	Stabilny trend rosnący

VII. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie.

Zastosowanie metody analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony naszej gminy jako badanego podmiotu oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu gminy.

W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie. Dlatego jako mocną stronę uwzględniono zainteresowanie naszych władz promowaniem polityki społecznej w skali gminy.

Z oczywistych względów analizę ograniczono do wyodrębnienia czynników bezpośrednio związanych ze sferą społeczną.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz planowanych działań.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabe strony - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse –zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia –zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Tabela 3. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wysokie kwalifikacje i doświadczenie pracowników ośrodka, • dobrze usytuowana siedziba GOPS łatwo dostępna dla osób niepełnosprawnych, • funkcjonujący Ośrodek Krótkoterminowego Pobytu Dziennego • dobrze zdiagnozowane problemy społeczne na poziomie gminy • dobry kontakt pracowników socjalnych z podopiecznymi ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej i przez to dobrze zarysowana skala potrzeb podopiecznych ośrodka; • wsparcie Asystenta Osoby Niepełnosprawnej oraz Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej; • dobra współpraca i zaangażowanie poszczególnych instytucji pracujących na rzecz rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, • brak wolontariuszy przygotowanych do pracy z podopiecznymi w szczególności z seniorami oraz niechęć osób starszych do korzystania z ich pomocy, • mała aktywność społeczna oraz wyuczona bezradność osób bezrobotnych • mała mobilność osób bezrobotnych, • słaba pozycja materialna seniorów, • brak dostępności dla osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich do środków komunikacji, • niewystarczająca liczba oddziałów integracyjnych w przedszkolach i szkołach • ograniczony dostęp do usług medycznych dzieci i młodzieży (specjalistycznych, w szczególności psychiatry)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania funduszy ze środków Unii Europejskiej • możliwość budowania zintegrowanego systemu pomocy społecznej przy włączaniu partnerów publicznych i społecznych, • możliwość dokształcania systematycznego dla pracowników socjalnych w ramach EFS • możliwość realizacji programów unijnych w zakresie aktywnej integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • pozyskiwanie środków na programy dla osób bezrobotnych przez PUP, 	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego, • lokalizacja poradni leczenia uzależnień poza terenem gminy, • starzenie się społeczeństwa; • wzrost zapotrzebowania na skierowania do DPS, • roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną, • niechęć ludzi do zmiany sytuacji; • brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej,

<ul style="list-style-type: none"> • poprawa przepisów w zakresie pomocy społecznej • stale rozwijający się zakres wsparcia realizowanego przez GOPS	<ul style="list-style-type: none"> • izolacja społeczna osób niepełnosprawnych szczególnie chorych psychicznie i upośledzonych, • stereotypowy obraz postrzegania pomocy społecznej, • zlecanie nowych zadań gminie bez pokrycia ze środków centralnych. • braki kadrowe GOPS – pracownicy socjalni, obsługa administracyjna.
---	--

VIII. MISJA I CELE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Misja polityki społecznej Gminy Zebrzydowice.

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Zebrzydowice, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi reprezentantami.

Priorytetem działań gminy jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Nie można jednak zapomnieć o tych, którzy z różnych przyczyn nie biorą udziału w postępujących procesach rozwoju i awansu. Solidaryzm społeczny nakazuje pamiętać o tych osobach, zaś standardem powinno być bytowanie osoby ludzkiej w warunkach szanujących jej godność.

Pomimo przedefiniowania poszczególnych potrzeb i problemów, misja polityki społecznej określona w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zebrzydowice na lata 2011-2017 pozostaje w dalszym ciągu aktualna, Jest nią:

Wspieranie lokalnej społeczności w jej działaniach na rzecz podnoszenia jakości życia oraz zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych

2. CELE STRATEGII

Cel strategiczny I - Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, oraz realizacja przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie prowadzące do marginalizacji i wykluczenia społecznego całych rodzin

Tabela 4. Działania gminy w ramach celu I.

LP.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1	Działania polegające na udzielaniu doraźnej i stałej pomocy w formie pieniężnej – zasiłków z pomocy społecznej, świadczeń wychowawczych, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym i innych.	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa
2	Działania polegające na udzielaniu świadczeń w formie niepieniężnej – refundacja posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu, dofinansowanie zakupu podręczników.	2018-2024	GOPS, szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa
3	Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych.	2018-2024	Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa
4	Organizacja staży dla osób kończących szkoły średnie i studia wyższe pozwalających zdobyć doświadczenie i ułatwiających start w dalsze życie zawodowe.	2018-2024	Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa
5	Wsparcie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z rodzin ubogich	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa
6	Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności dążenie do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie:	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Działanie niefinansowe

	poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, uczenia umiejętności poruszania się po rynku pracy i elastycznego dostosowywania się do aktualnych potrzeb				
7	Diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy – współpraca z PUP, innymi instytucjami, organizacjami oraz przedsiębiorcami w tym zakresie.	2018-2024	GOPS, PUP, organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych diagnoz	Działanie niefinansowe
8	Wspieranie inicjatyw służących powstawaniu i prowadzeniu różnorodnych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorczości socjalnej na terenie gminy.	2018-2024	GOPS, Urząd Gminy organizacje pozarządowe	Liczba inicjatyw	Środki własne, Budżet państwa, EFS
9	Monitorowanie aktywności zawodowej osób skierowanych do pracy objętych pomocą społeczną.	2018-2024	GOPS,	Liczba osób monitorowanych	Działanie niefinansowe
10	Współpraca z PUP i organizacjami pozarządowymi w celu przygotowania i realizacji projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (organizowanie szkoleń, przekwalifikowanie).	2018-2024	GOPS, PUP, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem,	Działanie niefinansowe
11	Wsparcie i organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z rodzin ubogich.	2018-2024	GOPS,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
12	Stałe doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa	2018-2024			Działanie niefinansowe
13	Propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowywania się osób długotrwale bezrobotnych oraz umożliwianie tego typu działań w najbliższym otoczeniu.	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
14	Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.	2018-2024	GOPS, PUP,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS

15	Pozyskiwanie dodatkowych środków z funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów aktywizujących osoby zagrożone ubóstwem.	2018-2024	GOPS,	Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Działanie niefinansowe
16	Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia	2018-2024	GOPS, Urząd Gminy	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS
17	Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Działanie niefinansowe
18	Działania informacyjne i konsultacyjne dla bezrobotnych poszukujących pracy	2018-2024	GOPS, PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa EFS

CEL STRATEGICZNY II – Działania na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych

Tabela 5. Działania gminy w ramach celu II

LP.	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1	Diagnoza potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokajania	2018-2024	GOPS, UG,	Liczba przeprowadzonych diagnoz	Środki własne, budżet państwa
2	Podniesienie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa EFS
3	Wsparcie materialne dla osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych zagrożonych ubóstwem.	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa
4	Wsparcie wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej w zakresie usług opiekuńczych osobom starszym.	2018-2024	GOPS, Szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa EFS
5	Inicjowanie powstawania i wspierania rozwoju grup samopomocowych osób niepełnosprawnych i członków rodzin.	2018-2024	GOPS,	Liczba grup	Środki własne, budżet państwa EFS

6	Wsparcie działalności placówek dziennych dla osób starszych i niepełnosprawnych	2018-2024	GOPS, UG,	Liczba placówek	Środki własne, budżet państwa EFS
7	Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, Kluby Seniora itd.):	2018-2024	GOPS, GOK, UG,	Liczba wspartych inicjatyw	Środki własne, budżet państwa EFS
8	Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Działanie niefinansowe
9	Rozwój i inicjowanie nowych form pomocy w miejscu zamieszkania (Asystent Osoby Niepełnosprawnej i inne)	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa EFS
10	Wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych (starszych i niepełnosprawnych) w sprawowanej przez nich opiece	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa EFS

CEL STRATEGICZNY III – Wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz zagrożonych dysfunkcjami.

Tabela 6. Działania gminy w ramach celu III

LP.	Działanie	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1	Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Działanie niefinansowe
2	Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie między innymi poprzez pracę w zespołach interdyscyplinarnych.	2018-2024	Urząd Gminy, GOPS, PCPR, GKRPA, szkoły	Liczba podjętych działań	Środki własne, Budżet państwa, EFS
3	Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną oraz w zakresie zaspokojenia potrzeb dzieci.	2018-2024	GOPS	Liczba szkoleń	Środki własne, Budżet państwa, EFS
4	Organizacja i finansowanie czasu wolnego oraz wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych.	2018-2024	GOPS, GOK, UG	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS
5	Finansowanie miejsc pobytu w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy domowej.	2018-2024	gmina	Liczba placówek	Środki własne, Budżet państwa, EFS

6	Systematyczne współdziałanie środka pomocy społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów	2018-2024	GOPS, Szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS
7	Praca w zespołach interdyscyplinarnych wspomagających pracę asystenta rodziny oraz koordynacja działań i współpraca ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, szkół, kuratorskiej służby sądowej, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie	2018-2024	GOPS, Szkoły, PCPR, Sąd, GRKPA, UG	Liczba posiedzeń / spotkań zespołu	Działanie niefinansowe
8	Działania korekcyjno – edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie.	2018-2024	GOPS, Szkoły, PCPR, Sąd, GRKPA, UG	Liczba	Środki własne, Budżet państwa, EFS
9	Organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi.	2018-2024	GOPS, GRKPA,	Liczba prowadzonych grup	Środki własne, Budżet państwa, EFS
10	Stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu (świetlice środowiskowe, kawiarenki internetowe, zajęcia sportowe itp.)	2018-2024		Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS
11	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych.	2018-2024		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych	Środki własne, Budżet państwa, EFS

CEL STRATEGICZNY IV – działania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 7. Działania gminy w ramach celu IV.

LP	Działanie	Harmonogram realizacji zadań	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1	Prowadzenie działalności terapeutycznej, edukacyjnej, informacyjnej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba podjętych działań	Środki własne Budżet państwa
2	Wzmacnianie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba podjętych działań	Środki własne Budżet państwa
3	Podnoszenie kompetencji do udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie wśród: pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych, lekarzy, pielęgniarek, funkcjonariuszy Policji, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Środki własne Budżet państwa
4	Wsparcie i ochrona dzieci z rodzin dotkniętych przemocą domową	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

			służba zdrowia, organizacje pozarządowe		
5	Praca socjalna ze sprawcami przemocy mająca na celu motywację sprawcy do podjęcia zajęć terapeutycznych.	2018-2024	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
6	Finansowanie specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy domowej	2018-2024	Gmina	Liczba placówek objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
7	Koordinacja prac instytucji mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w szczególności w ramach prac Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego / grup roboczych	Środki własne Budżet państwa
8	Stosowna pomoc socjalna, bytowa i specjalistyczna dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	2018-2024	GOPS, Policja, Szkoły, GRKPA, służba zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

Cel strategiczny V -działania gminy w zakresie rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami

Tabela 8. Działania gminy w ramach celu V.

.LP	Działanie	Harmonogram realizacji zadań	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
	Identyfikacja potrzeb i problemów związanych z uzależnieniem.	2018-2024	GKRPA	Liczba przeprowadzonych diagnoz	Środki własne, budżet Państwa
	Propagowanie wiedzy na temat uzależnień i metod leczenia.	2018-2024	GKRPA	Liczba artykułów w prasie, stronach internetowych, liczba materiałów edukacyjnych/ informacyjnych	Środki własne, budżet Państwa
	Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży – organizacja akcji informacyjnych i profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w szkołach.	2018-2024	Szkoła, Policja, GOPS	Liczba przeprowadzonych działań	Środki własne, budżet Państwa
	Odpowiednie przygotowanie kadry wspierającej osoby wychodzące z nałogu.	2018-2024	GOPS, Policja, GKRPA	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Środki własne, budżet Państwa
	Prowadzenie pracy socjalnej z osobą uzależnioną – motywowanie do podjęcia leczenia i uczestnictwa w grupach wsparcia, zmiany postawy i zachowań społecznych, rodzinnych i zawodowych, zawieranie kontraktów socjalnych.	2018-2024	GOPS,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet Państwa
	Dofinansowanie obozów terapeutycznych dla rodzin z problemem alkoholowym, w tym zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.	2018-2024	Gmina, GOPS,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet Państwa
	Inicjowanie powstawania oraz wspieranie grup samopomocowych dla osób uzależnionych oraz ich rodzin	2018-2024	GKRPA	Liczba powstałych grup	Środki własne, budżet Państwa

	Kontynuacja pracy oraz finansowanie Punktu Konsultacyjnego przy urzędzie gminy	2018-2024	Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet Państwa
	Realizacja oraz dofinansowanie programów profilaktycznych	2018-2024	GKRPA, Gmina	Liczba przeprowadzonych działań	Środki własne, budżet Państwa
	Wsparcie placówek, instytucji oraz osób propagujących trzeźwy styl życia	2018-2024	GKRPA, Gmina	Liczba placówek objętych wsparciem	Środki własne, budżet Państwa
	Egzekwowanie i kontrola zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim na terenie gminy.	2018-2024	GKRPA	Liczba przeprowadzonych kontroli	Działanie niefinansowe

Cel strategiczny nr VI -dostosowywanie systemu pomocy społecznej do wzrastających potrzeb

Tabela 9. Działania gminy w ramach celu VI

LP	Działanie	Harmonogram realizacji zadań	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1	Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach	2018-2024	GOPS,	Liczba przeprowadzonych analiz	Środki własne, Budżet państwa
2	Kontrola efektywności świadczonej pomocy społecznej oraz właściwości jej adresatów.	2018-2024	GOPS,	Liczba osób objętych kontrolą	Działanie niefinansowe
3	Systematyczna analiza potrzeb i zasobów GOPS w odpowiedzi na zmieniające się sytuację społeczną.	2018-2024	GOPS,	Liczba przeprowadzonych analiz	Działanie niefinansowe
4	Okresowa ocena pracowników socjalnych	2018-2024	GOPS,	Liczba przeprowadzonych ocen	Działanie niefinansowe
5	Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.	2018-2024	GOPS,	Liczba odbytych szkoleń	Środki własne, Budżet państwa
6	Systematyczna współpraca GOPS z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze integracji społecznej, szkołami, służbą zdrowia, PCPR, ROPS, sądami	2018-2024	GOPS,	Liczba podjętych inicjatyw	Działanie niefinansowe
7	Okresowe raportowanie władzom lokalnym sytuacji w zakresie pomocy społecznej	2018-2024	GOPS,	Liczba przekazanych informacji	Działanie niefinansowe
8	Promocja pracy socjalnej prowadzonej na terenie gminy – kształtowanie pozytywnego wizerunku systemu pomocy społecznej	2018-2024	GOPS,	Liczba przeprowadzonych działań	Środki własne, Budżet państwa

9	Zwiększenie skali zastosowania kontraktu socjalnego w pracy z podopiecznymi pomocy społecznej w szczególności z osobami bezdomnym.	2018-2024	GOPS,	Liczba zawartych kontraktów	Środki własne, Budżet państwa
10	Inicjowanie i realizacja programów podnoszących świadomość i aktywność w zakresie działań samopomocowych osób korzystających z pomocy społecznej.	2018-2024	GOPS,	Liczba przeprowadzonych programów	Środki własne, Budżet państwa EFS
11	Wdrażanie nowych rozwiązań w ramach pomocy rodzinom zagrożonych wykluczeniem społecznym takich jak np.: Klub Integracji Społecznej, Asystent Osoby Niepełnosprawnej itp	2018-2024	GOPS,	Liczba wdrożonych rozwiązań	Środki własne, Budżet państwa, EFS
13	Opracowywanie projektów i pozyskiwanie dotacji ze środków pomocowych.	2018-2024	GOPS,	Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Środki własne, Budżet państwa

VII. ZAKOŃCZENIE

Strategia jest dokumentem o charakterze otwartym, dlatego powinna być modyfikowana i dostosowywana w miarę realizacji kolejnych zamierzeń, bądź zmieniającej się sytuacji.

Poprzez propozycje rozwiązań różnych problemów społecznych zawartych w dokumencie, strategia powinna dotrzeć do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Zapisy zawarte w niniejszej strategii realizowane będą odpowiednio do posiadanych środków własnych oraz pozyskanych środków zewnętrznych. Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi oraz kierunkami działań niezależnie czy są to dokumenty jednoroczne czy wieloletnie.

SPIS RYSUNKÓW.

1. Rysunek 1. Liczba ludności zamieszkałej na terenie Gminy Zebrzydowice; s.7.
2. Rysunek 2. Proporcja osób korzystających z pomocy społecznej od ogólnej liczby mieszkańców; s.8.
3. Rysunek 3. Przesłanki zwracania się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach; s.9.
4. Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Zebrzydowice; s.11.
5. Rysunek 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na przesłankę bezrobocia; s.12.
6. Rysunek 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na przesłanki: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba; s.13.
7. Rysunek 7. Liczba mieszkańców w wieku 65+; s.13.
8. Rysunek 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS w Zebrzydowicach z uwagi na przesłankę bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; s.16.
9. Rysunek 9. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny; s.17.
10. Rysunek 10. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. s.20.
11. Rysunek 11. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart A” oraz liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”; s.22.
12. Rysunek 12. Dane dotyczące działań realizowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zebrzydowicach; s.24.
13. Rysunek 13. Wynik badania ankietowego - wsparcie dla określonych grup społecznych; s.25.
14. Rysunek 14. Wynik badania ankietowego – najczęściej występujące problemy; s.26.
15. Rysunek 15. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – rodziny niewydolne wychowawczo; s. 27;
16. Rysunek 16. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – rodziny z problemem przemocy; s. 28;
17. Rysunek 17. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby starsze; s.29;

18. Rysunek 18. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby niepełnosprawne; s.30;
19. Rysunek 19. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby bezrobotne; s.31;
20. Rysunek 20. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – problem uzależnienia; s. 31;
21. Rysunek 21. Wynik badania ankietowego – formy wsparcia – osoby bezdomne; s. 32;
22. Rysunek 22. Wynik badania ankietowego – zaangażowanie służb; s.32.

SPIS TABEL.

1. Tabela 1. Liczba rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach; s.9.
2. Tabela 2. Prognozowany trend wzrostu lub spadku występujących problemów społecznych; s. 34.
3. Tabela 3. Analiza SWOT; s. 37/38.
4. Tabela 4. Działania gminy w ramach celu I. s. 40-42.
5. Tabela 5. Działania gminy w ramach celu II; s. 43/44.
6. Tabela 6. Działania gminy w ramach celu III; s. 45/46.
7. Tabela 7. Działania gminy w ramach celu IV; s. 47/48.
8. Tabela 8. Działania gminy w ramach celu V; s. 49/50.
9. Tabela 9. Działania gminy w ramach celu VI; s.51/52.